

2011. DECEMBER 7. SZERDA

JAKAB 2,14–26

MUZSNAI LÁSZLÓ

^{2,14}Mit használ, testvéreim, ha valaki azt mondja, nekem hitem van, de cselekedetei nincsenek? Nem tudja-e megmenteni őt a hite? ^{2,15}Ha a testvérek vagy nőtestvérek éhesek és hiányzik a napi táplálékuk, ^{2,16}de valaki azt mondja nekik közületek: Menjete el békével, melegedjete meg és lakjatek jól, de nem adjatek meg nekik a testi szükségleteiket, mit használ? [^{2,17}Ugyanígy a hit is, ha cselekedeti nincsenek, halott önmagában.]^{2,18}De valaki azt mondja: Neked hited van, nekem pedig cselekedeteim vannak. Mutasd meg nekem a te hitedet cselekedetek nélkül, én is megmutatom neked cselekedeteimből az én hitemet. ^{2,19}Te hiszed, hogy egy Isten van? Jól teszed: az ördögök is hiszik és rettegnek. ^{2,20}Akarod tudni, ó te hiábavaló ember, hogy a hit cselekedetek nélkül haszontalan? ^{2,21}Ábrahám a mi atyánk nem cselekedetekből igazult-e meg, amikor felvitte Izsákot, az ő fiát, az oltárra? ^{2,22}Láthatod, hogy a hit együtt munkálkodott a cselekedetekkel és a cselekedetekből lett teljessé a hit, ^{2,23}és beteljesedett az írás, amely ezt mondja: Hitt pedig Ábrahám az Úrnak, és ez neki igazságul számíttatott be, és Isten barátjának neveztetett. ^{2,24}Látjátok, hogy cselekedetekből igazul meg az ember, nem csupán hitből. ^{2,25}Ugyanígy, a parázna Ráháb sem cselekedetekből igazult-e meg, amikor befogadta a követeket és más úton bocsátotta ki? ^{2,26}Ahogy ugyanis a test lélek nélkül halott, ugyanúgy a hit is cselekedetek nélkül halott.

*

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Hit és cselekedetek, ez az a nagy téma, amely oly sok vitát okozott az idők folyamán. A hit és cselekedetek viszonyának kérdése minden időben égető alapkérdése volt a keresztyénségnek és ma is az. Nem csupán a páli teológia sajátos-

sága ez. Hiszen arról van szó: hogyan állhat meg az ember Isten színe előtt? Egyedül Isten kegyelméből igazul meg az ember hit által – vagy pedig a maga jócselekedeteiből is? A páli teológia – és nyomán a reformáció – nagy érdeke félreismerhetetlen és elutasíthatatlan: félreérthetlenné kell tenni, hogy egyedül Istené a dicsőség üdvösségünk dolgában!

Már az első mondatban élesen fogalmaz Jakab: mit használ, ha valaki azt mondja, hogy van hite, ellenben cselekedetei nincsenek? Tétele így hangzik: nem igaz hit, csak álhit az olyan, amelynek nincsenek cselekedetei. Az 1,21 szerint csak az ige menthet meg az ítéletben – a hallgatott és megtartott ige. Tehát az ígét befogadó hit s az ebből származó gyümölcs, a cselekedet. A cselekedetek nélküli hit valóság nélküli hit.

* A szerző fordítása.

A 18–20. versekben egy képzelt vitatkozó féllel folytatott drámai párbeszéd során gördíti tovább szerzőnk megkezdett témát. A 18. vers szövege sok gondot okozott a szövegkritikusoknak. A közbevetésre: „Neked hited van, nekem meg cselekedeteim vannak” azt a választ várnánk az elképzelt vitázó fél részéről: „Neked cselekedeteid vannak, nekem pedig hitem van”. E helyett a szerző mindjárt így folytatja: „Mutasd csak nekem azt a te cselekedetek nélküli hitedet”, vagyis egy a szövegben ki nem mondott érvelésre felel. M. Dibelius mutatott rá arra, hogy a hangsúly nem azon van, hogy az egyik vitázó félnek hite van cselekedetek nélkül, a másiknak pedig cselekedetei vannak hit nélkül, hanem azon, hogy a hitet és cselekedeteket nem szabad egymás nélkül, egymás ellen kijátszani.

Felbukkan ezzel kapcsolatban a hit láthatóságának, illetőleg tapasztalhatóságának a kérdése. A példa, amit Jézus ezzel kapcsolatban használ kényszerítő erejű: „Minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem” (Mt 7,17). Jakab kérdése azonban nem ez. Őt nem a hit felismerhetősége és megítélhetősége érdekli, hanem a cselekedetek kötelezettsége. Egyet szögez le kétségtelen biztonsággal: ahol hiányoznak a cselekedetek, ott bizonyosan baj van a hittel.

Még egy közbevetett mondattal egészíti ki Jakab érvelését. „Te hiszed, hogy egy az Isten? Jól teszed. Hiszik az ördögök is és rettegnek”(19.v.). Az ördögök (démonok, gonosz szellemek) hite különös, szinte groteszk fordulat Jakab érvelésében. Valóban furcsa elképzelni a „hívó” ördögöket. Jakab szerint erre a felismerésre a démonok is eljuthatnak.

A következőkben Jakab tételének igazolására Ábrahám példáját hozza fel. „A mi atyánk Ábrahám”, – ezzel kifejezéssel Jakab csatlakozik az ószövetségi üdvtörténeti vonalhoz – , pontosan úgy, ahogyan azt Pál is teszi, aki szintén „a mi atyánk”-nak nevezi Ábrahámot (Róm 4,1). Ábrahám „igazságot nyert” Istentől: Isten már életében igaz embernek ítélte – „cselekedetekből”, mondja Jakab. S meg is mondja, hogy mi volt ez a cselekedete Ábrahámnak: az, hogy fiát, Izsákot áldozatul odaadta. Ezzel Jakab az 1Móz 22. részben leírt eseményre céloz. Isten akkor bizonyosodott meg Ábrahám hitének valóságáról, amikor látta Ábrahám cselekedetét. Amit Isten Ábrahámval elkezdett, hogy elhívta Háránból – itt ért célhoz. Pál erre az elindulásra szegzi a tekintetét, ezért az ő „locus classicus”-a 1Móz 15. Jakab pedig meghúzza Ábrahám hitének átívelő vonalát a 22. fejezetig s úgy látja: ott ér ez a hit célba. Ott, a Móríja hegyén derül ki, hogy teljes és feltétlen a bizalom az Úrban, Ábrahám valóban méltó arra, hogy a hívők atyjának neveztessek.

Hogyan értsük mármost Jakabnak azt a megfogalmazását, hogy Ábrahám hite „együttműködött cselekedeteivel”? Úgy, hogy ezek a cselekedetek nem jöhettek létre a hit nélkül! A hit termi ezeket a cselekedeteket. Ezért lehetnek ezek a cselekedetek a hit meglétének jelei. Így teljesedett be Áb-

rahám életében az Írás jövendölése, hogy hitt Ábrahám az Istennek és ez számított be neki igazságnak.

Ábrahám Isten barátjának nevezetett: megbékélt Istennel, mert Isten igaznak fogadta el őt. Ismét érdemes összevetni Pált és Jakabot. Pál a megigazítás isteni aktusára teszi a hangsúlyt, Jakab pedig az ebből az isteni aktusból következő emberi magatartásra (Bengel).

Ábrahám mellett még egy példát említ Jakab. Ráhábét. A Józsa 2,1–21 és 6,22–25-ben találjuk Ráháb történetének elbeszélését. Ráháb fölismeri Izrael Istenében az egy igaz Istent: hitre jut. Amit azonban a Zsidókhoz írt levél írója Ráhábnál hitnek nevez, ugyanazt a magatartást ti. a kéme befogadását és megmentését, Jakab cselekedetnek nevezi. Az eredményt azonban mindketten azonosan állapítják meg. Így, ezáltal a magatartás által Ráháb nem veszett el (így a Zsid) – igazságot nyert (így Jakab). Más szóval, Isten kegyelmébe fogadta. S ezt a Ráhábot ott találjuk Jézus családfájában, az Üdvözítő ősei között (Mt 1,5).

Prédikációvázlat

Hit és cselekedetek

Jakab egy szemléletes példával vezeti be a hit és cselekedetek teológiai vitáját: Mi a haszna annak, ha valaki szóval fizeti ki azt az elesettet, akinek nincsen meleg otthona és hiányzik a napi betevő falatja? Hát nem felháborító és arcpirító? A szóban adott tanács éppen az ellenkezőjét éri el annak, mint ami a célja lenne. Ebben az esetben nem arra

lenne-e szükség, hogy behívjuk az elesettet és vendégül lássuk. Amíg jókedvűen falatozik, fel is melegszik. Netán egy kis használtruha is akad a háznál. S talán nincs is szükség a szóban adott tanácsra, mert a helyzet megoldódott. Jakab így gondolkodik. S szeretné, ha megértenénk őt ebben. Ha konkrét segítségnyújtásra van szüksége a felebarátnak, nem oktathatjuk ki őt okos tanácsokkal. A hit cselekedetek nélkül valóban halott önmagában.

Egy balesetet szenvedett vérző sérültet nem lehet magára hagyni az utcán. Ha nem tudunk elsősegélyt adni, legalább a mentőket értesítsük. Ha leszakadt villanyvezetéket látunk közterületen, addig várunk és figyelmeztetjük az arra járókat, amíg meg nem érkeznek a szerelők. A köd miatt egymásba szaladt autók esetén, vigyázunk arra, hogy még nagyobb baj ne történjék, amíg a tűzoltók, rendőrség és a mentők kikerkeznek. S a sor folytatható, tetszés szerint. Nem hagyhatjuk magukra embertársainkat, ha segítségünkre szorulnak. Ha éppen mi vagyunk azok, akiktől ez a segítség elvárható.

Látható, hogy a hit nem maradhat inkognitóban, vészhelyzetekben nyilvánvalóvá válik. De mutasd meg a hitedet, ha nincsenek tetteid. Olyan vagy, mint az ördögök, akik az ítéletre várnak és rettegnak. Ők is hiszik, hogy egy Isten van, de mivel nincs hozzá bizalmuk, a félelemtől borzonganak. Ne légy hozzájuk hasonló, akik csak mondják, hogy hisznek, de éles helyzetben meg sem látszik rajtuk.

Ábrahám nem volt könnyű helyzetben. 25 évig várta Isten ígéretének beteljesedését. Sára is megingott várakozás közben (1Móz 16). Hágár, a szolgáló, és fia szenvedte meg ezt a megingást (1Móz 21,9–21). S akkor fia született. Ezt a fiút várta negyed évszázada! Már ő sem nagyon hitte, hát még Sára! Pedig Isten ígéretei változhatatlanok. Nagy lakomát készített Ábrahám, amikor Izsákot elválasztották! De öröme nem tartott sokáig. Újabb próba következett: fel kellett áldoznia azt, akihez Isten minden ígéretet fűzött. Gyötrelmes az út a Mórijjá hegyére! (1Móz 22,1–19) De mekkora megkönnyebbülés, hogy van visszaút! Ábrahám és Izsák együtt jön vissza: „Mert hitt Ábrahám az Úrnak, és ez neki igazságul számított be...” (Jak 2,23a). Nem véletlen, hogy ezek után „Isten barátjának neveztetett” (23b).

S a hit atyja mellett ott van egy nő, egy parázna nő. Mert ő is hitt Istennek és ez neki is igazságul számított be. Hágár, aki befogadta és megmentette Isten népének követeit, mert más úton bocsátotta el őket. Mert nincs különbség. Vagy hiszel vagy nem. Vagy megteszed, amit hited diktál, vagy nem. Vagy Isten gyermeke vagy, vagy nem. Nincs arany középút: vagy – vagy. Ábrahám és Hágár jól döntöttek, mert hitből döntöttek. Ma sem lehet a döntést megkerülni: Élet vagy halál. A Szentírás arra biztat, hogy válaszd az életet: „Lásd eléd adtam ma az életet és a jót, de a halált és a rosszat is. Ezért parancsolom ma neked, hogy szeresd Istenedet, az Urat, járj az ő útjain, tartsd meg parancsolatait, rendelkezéseit és döntéseit, és akkor élni és szaporodni fogsz, mert megáld téged Istened, az Úr azon a földön, amelyre bemégy, hogy birtokba vedd (5Móz 30,15k).”

Vésd kitörölhetetlenül a szívedbe a megfellebbezhetetlen igazságot: „Mert ahogyan a test halott lélek nélkül, ugyanúgy a hit is halott cselekedetek nélkül” (Jak 2,26) – állítja határozottan a levél írója.

